

حماسه‌ی واژه‌ها

گزیده اشعار تقی سیاهپوش "ناظر"
با روایت روزهای انقلاب و دفاع مقدس

به کوشش:
مصطفی سیاهپوش - بهمن کرم‌الهی

انتشارات هاویر

۱۴۰۰

سرشناسه: سپاهیوش، تنقی، ۱۳۲۲-
عنوان و نام پدیدآور: حماسه‌ی واژه‌ها با روایت روزهای انقلاب و دفاع مقدس / گزیده اشعار
 تنقی سپاهیوش (ناظر)؛ به کوشش مصطفی سپاهیوش، بهمن کرم‌الهی.
 مشخصات نشر: خرم‌آباد: انتشارات هاویر، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۲۲۲ ص.
 شابک: ۶۵۰۰۰-۲۱-۳-۷۹۳۷-۶۲۲-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 موضوع: شعر فارسی -- قرن ۱۴
 Persian poetry -- 20th century
 جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- شعر
 Iran--Iraq War، ۱۹۸۰-۱۹۸۸ -- Poetry
 انقلاب‌های اسلامی در ادبیات
 *Islamic revolutions in literature
 شناسه افزوده: سپاهیوش، مصطفی، ۱۳۶۱-، گردآورنده
 شناسه افزوده: کرم‌الهی، بهمن، ۱۳۵۳-، گردآورنده
 رده بندی کنگره: PIR ۱۰۸
 رده بندی دیویی: ۸۱۶/۶۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۶۴۹۲۱
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

انتشارات هاویر

حماسه‌ی واژه‌ها

گزیده اشعار تنقی سپاهیوش "ناظر"
 با روایت روزهای انقلاب و دفاع مقدس

شاعر: تنقی سپاهیوش (ناظر)
 به کوشش: مصطفی سپاهیوش - بهمن کرم‌الهی
 ناشر: هاویر، ۹۱۶۹۷۰۰۴۰۶
 طرح جلد: استودیو یازده
 صفحه آرا: مهدی فراهانی ثابت
 چاپ و صحافی: روز
 نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰
 شمارگان: ۳۰۰ جلد
 شابک: ۶۲۲-۷۹۳۷-۲۱-۳-۹۷۸
 قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

این اثر با حمایت اداره کل حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان لرستان به چاپ رسیده است. کلیه حقوق اثر متعلق به بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس استان لرستان می‌باشد.

فهرست اشعار

دفتر قصیده

۲۵	بهمن پیروز
۲۷	سروش سحر
۳۰	در خوش آمدگویی ورود امام خمینی علیه السلام به میهن
۳۲	بهار میهن
۳۵	در وصف امام خمینی علیه السلام
۳۷	مردان خدا
۳۹	وطن
۴۲	طلوع صبح صادق
۴۵	حافظ دین خدا
۴۸	بسیج
۵۱	تبغ جهاد
۵۳	در وصف جهاد
۵۶	نقوذ اسلام
۵۸	پیروان دین حق
۶۰	در سوگ شهادت استاد مرتضی مطهری
۶۳	شهید
۶۵	طایر شیرین سخن
۶۸	در ماتم شهیدان
۷۱	کار و دانش

ترجیحات

- ۷۵ رنگین‌لوای سلطنت را به پا کنی
۸۰ پایگاه حزب شیاطانی شکست
۸۵ دعای سلامتی برای امام خمینی علیه السلام
۹۱ در رثای امام خمینی علیه السلام
۹۷ سرود آزادگان

مسمطات

- ۱۰۵ در استقبال از ورود امام خمینی علیه السلام به میهن
۱۱۰ چشم بیمار
۱۱۳ نهضت علم

دفتر مرثیه

- ۱۱۹ در رثای آیت الله طالقانی علیه السلام
۱۲۳ ای حجت باری
۱۲۵ شهید راه داورم
۱۲۸ خیبر
۱۳۱ سرباز قرآن
۱۳۴ یا حسینم یا حسین
۱۳۷ کعبه شده کربلا
۱۴۱ مهدی نگر به امت
۱۴۴ خاک خوزستان
۱۴۸ در رثای شهید درویش علی شکارچی
۱۵۰ در سوگ امام خمینی علیه السلام
۱۵۲ اربعین رحلت امام خمینی علیه السلام
۱۵۴ جماران
۱۵۷ نوحه‌ی لکی «کشته‌ی راگی خدا»

شکوه و دفاع مقدس

- ۱۶۱ «ستایش نام یزدان»
- ۱۶۲ «درباره پیروزی انقلاب اسلامی»
- ۱۶۴ «توطئه دشمنان در راه اقتصادی و کارگر نیفتادن آن»
- ۱۶۵ «چاره اندیشی مجدد دشمنان و شروع جنگ تحمیلی با حمله صدام»
- ۱۶۶ «بسیج نیروهای ایران در مقابل حمله گسترده صدام»
- ۱۶۸ «رشادت های نیروی هوایی ایران از همان روزهای آغاز جنگ»
- «آغاز حملات ناجوانمردانه صدام به شهرها و طراحی عملیات اچ ۳ از سوی دلاوران نیروی هوایی ایران»
- ۱۷۰ «بلاگرفتن آتش جنگ و سلب فرماندهی ارتش از بنی صدر توسط امام خمینی (ع)»
- ۱۷۳ «آزادسازی بازی دراز به دست ارتش ایران»
- ۱۷۵ «آزاد شدن نوسود به دست دلبران ایران»
- ۱۷۷ «درباره ی سقوط کردن هواپیمای سران ارتش و بی وفایی روزگار»
- ۱۸۱ «آزادسازی بستان به دست نیروی هوایی ایران»
- ۱۸۵ «آزاد شدن شهر شوش و عملیات فتح المبین»
- ۱۸۹ «نیایشی به درگاه پروردگار»
- ۱۹۱ «آزاد شدن پادگان حمید و شهر هویزه به دست ارتش ایران»
- ۱۹۵ «آزاد شدن خرمشهر پس از ماه ها به دست نیروهای ایران»
- ۱۹۹ «آغاز عملیات های والفجر»
- ۲۰۳ «حمله کردن ایرانیان به شهر پنجویین، واقع در خاک عراق»
- ۲۰۸ «آزادسازی ارتفاعات و تنگه چنگوله در عملیات والفجر پنج»
- ۲۰۹ «درباره ی عملیات والفجر شش و عملیات خیبر»

آلبوم پایانی

- ۲۱۷ تصاویر شاعر

سرآغاز

خدا را سپاس می‌گویم که سرانجام سعادت یاری کرد و پس از گذشت دیر زمانی توانستیم این مجموعه‌ی گرانبها را به پیشگاه مشتاقان عرصه‌ی ادب و فرهنگ این مرز و بوم عرضه بداریم. بیست و پنج سال گذشت از درگذشت مردی که پای همت در رکاب خاک داشت و دلبده‌ی حکمت در نقاب افلاک. مردی که اگرچه ابزار کارش داس و بیل و تیشه بود اما قلمش بکار بود و مرعیه‌ی ذوقش آباد.

آری، سخن از شاعر زنده یاد، تقی سبزه‌پوش است. حماسه‌سرای دلیری‌های روزگار انقلاب و دفاع مقدس که اگرچه غزل‌هایش ناب است و سراسر زیبایی، اما تعهدش، او را بیشتر به سوی سرودن قصیده‌های انقلابی و مثنوی حماسه‌ی دفاع مقدس سوق داده است. شاعری که وجودش سراسر عشق به اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام بود و مرثیه‌هایش به سوگواری عزاداران حسینی، شور می‌بخشید.

اوایل سال ۱۳۹۱ بود که با عزم و اراده‌ی جدی فرزندان صاحب اثر، مسئولیت گردآوری و تصحیح این مجموعه‌ی ارزشمند به عهده‌ی ما گذاشته شد تا این افتخار را پیدا کنیم که خدمت اهل دل نموده، قدری از عمر ناچیز خود را در تحقیق و مطالعه‌ی نسخ اشعار شاعر، غنا و ارزش بخشیم. اگرچه پیاده‌سازی نسخه‌های دستنویس، دشواری‌های ویژه‌ی خود را دارد اما از محاسن این پژوهش، فاصله‌ی زمانی نزدیک با تاریخ کتابت و نیز عدم تفرق و گونه‌گونی نسخ اشعار بود که خیال ما را از بابت صحت

و اصالت آثار راحت می‌کرد. تمام اشعار در سه دفتر دستنویس موجود بود. یکی از این سه، دفتری است دربرگیرنده‌ی نسخه‌ی خوشنویسی شده‌ی برخی اشعار، زیر نظر شاعر و توسط بستگان هنرمند وی، عنایت‌اله کرم‌اللّٰهی و بهادر عزیزاللّٰهی، که متأسفانه دست اجل، مهلت اتمام این کار را به شاعر نداده و ناتمام مانده است. شاعر در این دوباره‌نویسی‌ها، برخی ابیات از سروده‌های خود را تغییر داده، که گویا اگر مهلتی داشت به تصحیح سروده‌های خود می‌پرداخت، آنچنانکه مرسوم بسیاری از شعراست.

با نظری اجمالی به آثار شاعر، دیده می‌شود که مؤلفه‌های قدیمی شعر کهن، بر فضای اشعار حاکم بوده و ابزارهای بیانی جدید و تحول‌گرایانه‌ای را در بر نمی‌گیرد. اما به خوبی پیداست که شاعر تسلط کامل بر سبک‌های شعر فارسی داشته، آثار فاخر و متنوعی را از این حیث بر جای گذاشته است. در واقع شاعر در غزل‌سرایی وام‌دار مغازله‌های حافظانه و در سرایش قصیده، ترجیع و ترکیب همچون شاعران عصر مشروطه، پایبند به آرمان‌های میهنی و مذهبی بوده، در راستای تهییج و تنویر افکار عمومی همت گمارده است. همچنین وی در مدح و مرثیه‌سرایی، خالق آثار بدیع و وزین با سبک نوحه‌سرایی ویژه‌ی خود بوده و در مثنوی‌سرایی به خوبی توانسته است از شکوه و استواری زبان فردوسی الهام بگیرد.

از دیگر رو، گاه شاعر خود را از قیود شعر پارسی رها نموده، دست به ابتکار و نوآوری در قالب و محتوا زده، که نشانگر تسلط ایشان در این زمینه است. برای نمونه، در ترجیع‌بندها، مصراع اول بیت ترجیع متغیر بوده (مانند قالب ترکیب‌بند) ولی هم‌قافیه با مصراع دوم است. اگرچه این قالب شعری چیزی بین ترجیع‌بند و ترکیب‌بند بوده اما به خاطر تکرار مصراع دوم بیت پیوند و هم‌قافیه بودن مصراع اول با آن، بیشتر به ترجیع‌بند نزدیک است.

یا در سرودن برخی مسمط‌ها، اگرچه شاعر از قالب مسمط مخمس استفاده نموده

اما مصراع سوم هر رشته مقفّا نبوده و این متفاوت با قالب مرسوم مسقط است.

همچنین در زمینه‌ی محتوا، شاعر با ایجاد ترکیب‌هایی مانند «گردون قدم، طاق ابرو، شوخ نازپرور، دبیر عشق، تیر دل دوز و ...» توانسته است قدرت تصرف خود را در موارد شعر پارسی و ایجاد ترکیب‌های بدیع و تازه به رخ مخاطب خویش کشانده، انتظار خواننده‌ی شعری با حال و هوای کلاسیک را به چالش بکشد.

در این پژوهش، سعی شده از آیات و تا حد امکان از احادیث، داستان‌ها و مضامین دیگر شاعران که مورد استفاده‌ی شاعر قرار گرفته است، مأخذیابی گردد. همچنین مفهوم لغات و اصطلاحات نیز در پاورقی آمده، که بیشتر مطابق با لغتنامه‌ی دهخدا بوده و در غیر اینصورت به سایر منابع اشاره شده است. از سوی دیگر سعی شده تا حد امکان با اعراب‌گذاری و نشانه‌گذاری مناسب، خوانش اشعار تسهیل گردد.

بحمدلله، سعادت همکداری و همراهی با دوست عزیز و دانشمند، جناب دکتر بهمن کرم‌اللهی، نعمت شایسته‌ای بود که در این فصل از زندگی، نصیبم گردید تا از برکت فضل و دانش فراوان ایشان بهره‌مند گردم. سرانجام در این مجال، از کمک‌ها و رهنمودهای دوست بسیار عزیزم جناب آقای نبی آریا سپاسگزاری نموده، همچنین از برادر عزیز و فاضلم، جناب آقای وحید کرم‌اللهی که مقدمه‌ی این مجموعه به قلم زیبای ایشان آراسته گشت، کمال تشکر را دارم.

مصطفی سیاهپوش

پاییز ۱۳۹۸